

«Т А С Д И Қ Л А Н Г А Н»

**«Ўзкимёсаноат» АЖ
Кузатув кенгашининг
2021 йил 11 октябрдаги
3-сон баёни билан**

**«ЎЗКИМЁСАНОАТ» АЖнинг
2021 йил учун
БИЗНЕС РЕЖАСИ**

Тошкент – 2021

МУНДАРИЖА

1.	«Ўзкимёсаноат» АЖ таркибий ўзгаришлари ҳақида	3
2.	Саноатнинг мавжуд ва прогноз салоҳияти	7
3.	Бозор ва маркетинг концепцияси	12
4.	2020 йилнинг асосий натижалари	19
5.	2021 йил учун асосий вазифалар	20
6.	2021 йилги молиявий кўрсаткичлар прогнози	24

1. «Ўзкимёсаноат» АЖ таркибий ўзгаришлари ҳақида

Кимё саноати корхоналари ва ташкилотларини бошқариш тизимини такомиллаштириш ҳамда улар фаолиятининг иқтисодий самарадорлигини ошириш, тармоқ корхоналарини акциялаштириш жараёнларини чуқурлаштириш, кимё ишлаб чиқаришини ривожлантириш, техника билан қайта жиҳозлаш ва замонавийлаштириш учун хорижий инвестицияларни кенг жалб этиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг “Кимё саноатини бошқариш тузилмасини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 2001 йил 13 мартдаги 124-сон қарори билан “Ўзкимёсаноат” кимё саноати корхоналари уюшмаси тугатилди ва унинг ўрнига “Ўзкимёсаноат” давлат акциядорлик компанияси ташкил қилинди.

2004 йилда минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ва сотиш бўйича тўлиқ тузилмани яратиш мақсадида Вазирлар Маҳкамасининг «Кимё саноати корхоналарини бошқариш тузилмасини такомиллаштириш ва қишлоқ хўжалигига агрокимё хизмати кўрсатишни яхшилаш чора-тадбирлари тўғрисида» 2004 йил 23 январдаги 33-сон қарорига мувофиқ «Ўзқишлоқхўжаликкимё» ДАК тугатилиб, «Ўзкимёсаноат» давлат акциядорлик компанияси таркибига «Қишлоқхўжаликкимё» ҲАЖ киритилди.

Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзкимёсаноат» давлат акциядорлик компанияси ташкилий тузилмасини қисман ўзгартириш тўғрисида» 2004 йил 31 мартдаги 154-сон ва «Машинасозлик тармогини ислоҳ қилиш чора-тадбирлари тўғрисида» 2004 йил 5 майдаги 208-сон қарорларига асосан «Ўзкимёсаноат» ДАКнинг таркибига «Электрохимзаавод» ҚК АЖ ва «Тошкент кимё илмий-тадқиқот институти» ДУК қўшилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 24 апрелдаги ПФ-4720-сон Фармонига мувофиқ «Ўзкимёсаноат» давлат акциядорлик компанияси «Ўзкимёсаноат» акциядорлик жамияти деб номланди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўсимликларни химоя қилиш ва қишлоқ хўжалигига агрокимёвий хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2016 йил 24 октябрдаги ПҚ-2640-сон қарорига мувофиқ «Ўзагрокимёхимоя» АЖ ташкил этилди. «Ўзкимёсаноат» АЖ таркибидан 13 та «Қишлоқхўжаликкимё» ҲАЖ чиқарилиб, «Ўзагрокимёхимоя» АЖ таркибига киритилди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзкимёсаноат» АЖ бошқарув тузилмасини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2017 йил 12 апрелдаги ПҚ-2884-сон қарори билан «Ўзкимёсаноат» АЖ ташкилий тузилмаси тасдиқланди ва жамиятнинг асосий вазифалари ва фаолияти белгилаб берилди:

ишлаб чиқариш сарф-харажатлари ва кимё корхоналари томонидан ишлаб чиқариладиган маҳсулотлар таннархи даражасига таъсир ўтказувчи омилларни чуқур таҳлил этиш, ресурс ва энергия тежайдиган замонавий технология ва ускуналарни, ишлаб чиқариш жараёнлари ва сотувларни бошқаришнинг энг янги электрон-ахборот тизимларини жорий этиш,

маҳсулотларнинг материаллар сиғимини камайтириш, бошқарув ходимлари сонини ва ноишлаб чиқариш сарф-харажатларини оптималлаштириш ҳисобига ишлаб чиқариш харажатлари ва маҳсулотлар таннархини тубдан пасайтириш бўйича аниқ чора-тадбирларни ишлаб чиқиш;

тармоқда ишлаб чиқаришни янада диверсификациялашга, мамлакат минерал хом ашё ресурслари захираларини тобора чуқурроқ қайта ишлашга, юқори қўшилган қийматли харидоргир сифатли кимё маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ва тармоқ корхоналарида технологик хавфсизликни таъминлайдиган юқори технологияли замонавий ускуналар ва инновацион технологияларни тармоққа кенг жорий этишга йўналтирилган ягона техник сиёсатни амалга ошириш;

кимё саноати маҳсулотларининг жаҳон конъюнктураси тенденцияларини чуқур ўрганиш ва бунинг асосида жаҳон бозорларида харидоргир бўлган кимё буюмларининг хилма-хил турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштириш, маҳаллий маҳсулотларни янги ташқи бозорларга олиб чиқиш;

импорт бўйича республикага олиб келинаётган кимё маҳсулотларини таҳлил қилиш ва кимё ишлаб чиқаришларини маҳаллийлаштириш даражасини муттасил чуқурлаштириб бориш, тармоқлараро саноат кооперациясини, шу жумладан, кичик тадбиркорлик субъектлари билан республикамизнинг йирик корхоналари ўртасида кооперация алоқаларини кенгайтириш;

республика қишлоқ хўжалиги товар ишлаб чиқарувчиларини агротехнология нормаларига мувофиқ мутаносиб нисбатдаги азот, фосфор, калий ва комплекс ўғитлар билан барқарор таъминлаш;

фаол инвестиция сиёсатини юритиш, лойиҳа ишлари, уларнинг экспертизасини такомиллаштириш, тармоққа тўғридан-тўғри хорижий инвестицияларни жалб этиш;

«Ўзкимёсаноат» АЖ тузилмасига кирувчи акциядорлик жамиятлари фаолияти самарадорлигини оширишга кўмаклашиш, уларда замонавий корпоратив бошқарув усулларини жорий этиш ва такомиллаштириш;

янги рақобатдош, инновацион технологиялар, маҳсулот турлари яратиш ва жорий этишга, маҳсулотга энергия ва ресурс сарфини камайтиришга, ишлаб чиқариш харажатларини қисқартиришга йўналтирилган илмий тадқиқотлар, шу жумладан, тармоқлараро илмий тадқиқотларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш;

замонавий корпоратив бошқарув усулларини эгаллаган, бозор шароитларида ишларни самарали ташкил эта оладиган муҳандис-техник ва бошқарув кадрлари малакасини ошириш ва қайта тайёрлаш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 29 августдаги №ПҚ-3246-сон "Кимё саноати ташкилотларининг экспорт-импорт фаолиятини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги қарори билан Ўзкимёсаноат "АЖ тизимида ташқи савдо компанияси —

"Ўзкимёимпэкс" МЧЖнинг экспорт-импорт операциялари бўйича ягона агент ташкил этилган бўлиб, унинг асосий вазифалари белгиланган:

чуқур маркетинг тадқиқотларини ўтказиш, кимё саноати маҳсулотига жаҳон конъюнктураси тенденцияларини ўрганиш ва шу асосда маҳсулот сотиладиган истиқболли хорижий бозорларни аниқлаш ва экспортга маҳсулот етказиб бериш географиясини кенгайтириш;

маҳаллий корхоналар ишлаб чиқарадиган маҳсулотларни ташқи бозорларга олиб чиқиш, шу жумладан замонавий логистика тизимини кенг татбиқ этиш, чет элларда савдо уйлари ва ваколатхоналар ташкил этиш, уларга консигнация ва бошқа шакллардаги шартномалар асосида товарлар жўнатиб туриш йўли билан шундай маҳсулотларни хориж бозорларида сотишни кенгайтириш;

Ўзбекистон Республикасидан ташқарида ўтказиладиган тендер (танлов) савдоларида, халқаро савдо-саноат кўргазмаларида, ярмарка ва бошқа шунга ўхшаш тадбирларда маҳсулотни кенг намойиш этишни таъминлаш ва унинг сотилишини рағбатлантириш, кимё соҳасининг экспорт салоҳияти тўғрисидаги ахборотни оммалаштириш;

«Ўзкимёсаноат» АЖ ташкилотларининг ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун белгиланган тартибда чет эллардан ускуналар, эҳтиёт қисмлар, бутловчи буюмлар, хомашё ва материаллар товарлар, хизматлар харид қилишни ташкиллаштириш;

ишончли хорижий харидорлар билан узоқ муддатли ҳамкорлик муносабатларини ўрнатиш, кимёвий маҳсулотлар экспорти ҳамда «Ўзкимёсаноат» АЖ ташкилотларининг ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун зарур бўлган ускуналар, эҳтиёт қисмлар, бутловчи буюмлар, хомашё ва материаллар импорти бўйича улар билан шартномалар тузиш;

маҳсулотнинг янги турларини ишлаб чиқаришни ташкиллаштириш бўйича таклифлар ва маркетинг ҳисоботларини тайёрлаган ҳолда кимё саноати маҳсулотларига бўлган талаб тенденциялари ва маҳсулот сотиладиган истиқболли бозорларни ўрганиб чиқиш;

кимё саноати маҳсулотларининг нархларини таҳлил қилиш, ташқи бозорларнинг ўзгарувчан конъюнктурасини ҳисобга олган ҳолда энг фойдали нархда ва йўналишларда маҳсулот етказиб бериш бўйича шартномалар тузиш;

экспорт бўйича сотилган маҳсулотлар учун маблағларнинг ўз вақтида келиб тушишини, шунингдек, импорт қилинаётган ускуналар, эҳтиёт қисмлар, бутловчи буюмлар, хомашё ва материаллар шартномада кўрсатилган муддатларда етказиб берилишини таъминлаш;

«Ўзкимёсаноат» АЖ ташкилотларига уларнинг маҳсулотларини экспортга чиқаришда, экспорт олдидан молиялаштириш шаклида, шу жумладан, тижорат банкларининг кредитларини жалб этиш ҳисобига ташкилотларни аванс билан таъминлаш орқали уларга кўмаклашиш;

миллий ва жаҳон бозорларининг ўзгараётган конъюнктурасига тезкор муносабат билдирмоқ, экспортчи корхоналар ишлаб чиқарадиган маҳсулотларга чет эллардан салоҳиятли харидорларни излаш, кимё маҳсулотларини экспортга чиқаришда замонавий логистика тизимини кенг жорий этиш, шунингдек маҳаллий корхоналарда рақобатдош, экспортга йўналтирилган маҳсулотларни ишлаб чиқаришга хорижий ҳамкорлар буюртмаларини жойлаштириш;

мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган кимё саноат маҳсулотларини ташқи бозорларда ҳимоя қилиш, жумладан, маҳсулот белгисидан ва бошқа интеллектуал мулк объектларидан фойдаланиш орқали бўладиган ноҳалол рақобатчиликка қарши ҳаракат қилиш;

«Ўзкимёсаноат» АЖ ташкилотларининг бўш турган ишлаб чиқариш қувватларидан самарали фойдаланиш мақсадида Ўзбекистон Республикаси ҳудудида қайта ишлаш (толлинг) операцияларини амалга ошириш бўйича хорижий компанияларни жалб этиш.

Белгиланган Дастурни амалда бажариш, кимё саноатини ривожлантириш ва диверсификациялашни жадаллаштириш, биринчи навбатда давлат активларини хусусий мулкка сотиш орқали корхоналардаги давлат улушини камайтириш ҳисобига саноатнинг инвестиция жозибадорлигини ошириш мақсадида кимё саноатида ислохотларни босқичма-босқич амалга ошириш бўйича тадбирлар режаси Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кимё саноатини янада ислоҳ қилиш ва инвестиция жозибадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2019 йил 3 апрелдаги ПҚ-4265-сон қарори билан тасдиқланди ва қуйидагилар асосий вазифалар этиб белгиланди:

тармоқнинг айрим корхоналари активларини маҳаллий ва хорижий инвесторларга сотиш орқали амалдаги ишлаб чиқаришларни модернизация қилиш ва кенгайтиришга тўғридан-тўғри инвестицияларни жалб этишни рағбатлантириш;

«Ўзкимёсаноат» АЖ ташкилий тузилмасини такомиллаштириш ва жамият бошқаруви органларининг мустақиллиги ва масъулиятини оширишга қаратилган корпоратив бошқарувнинг замонавий услубларини жорий этиш;

кимё тармоғи корхоналарининг фаолияти самарадорлигини ошириш ва молиявий ҳолатини янада яхшилаш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 13 февралдаги ПҚ-4992-сон “Кимё саноати корхоналарини янада ислоҳ қилиш ва молиявий соғломлаштириш, юқори қўшилган қийматли кимёвий маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида” ги қарори билан Ўзбекистон иқтисодиётини ислоҳ қилишнинг янги шароитида кимё саноатини ривожлантиришни стратегик жиҳатдан ислоҳ қилиш, кимё саноатини ўзгартиришнинг асосий узоқ муддатли стратегик йўналишлари белгиланди, шу жумладан:

технологик трансформация — маҳаллий хом ашёдан ярим тайёр маҳсулотларни, шу жумладан органик синтез ва нанотехнологиялар орқали ишлаб чиқаришнинг янги қувватлари негизида хом ашёдан тайёр маҳсулотгача бўлган кўп поғонали қўшилган қиймат занжирларини яратиш. Бунда, қайта ишланмаган хом ашё (табиий газ, саноат тузлари, пахта целлюлозаси, сирка кислотаси ва бошқалар) ресурсларини мамлакат ҳудудида чуқур қайта ишлашни ташкил этиш орқали уларни хом ашё сифатида экспорт қилинишини босқичма-босқич қисқартириш;

хўжалик муносабатлари тизимини трансформация қилиш — биринчи навбатда, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқарувчилар билан кимё саноати корхоналари ўртасидаги муносабатлар соҳасида давлат томонидан аралашувга чек қўйиш ва эскича режа-тақсимлаш тизимидан батамом воз кечиш;

мулкый муносабатлар тизимини трансформация қилиш — соҳада янги ишлаб чиқариш қувватларини яратишга хусусий капитални, шу жумладан, хорижий инвестицияларни жалб қилиш орқали кимё корхоналарида давлат улушини кескин камайтириш ва кимё саноати корхоналарини хусусийлаштириш, шунингдек, корхоналар фаолиятига давлат ҳокимияти органлари аралашувининг олдини олиш;

рақамли трансформация — молиявий, моддий ва кадрларга оид ресурслар ҳаракатини бошқариш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни маркировкалаш, молиявий ҳисоботларнинг халқаро стандартлари асосида бухгалтерия ҳисобини юритиш тизимларини жорий этиш учун соҳага замонавий дастурий таъминот тизимларини татбиқ этиш;

илм-фан ва ишлаб чиқариш ўртасидаги муносабатлар трансформацияси — инновация жараёнларини ташкил этиш, замонавий технологияларни трансфер қилиш бўйича илғор хорижий тажрибалар асосида фан ва ишлаб чиқариш ўртасидаги ўзаро ҳамкорликнинг янги тизимини йўлга қўйиш;

кадрлар тайёрлаш тизимининг трансформацияси — соҳада кадрлар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш тизимини тубдан такомиллаштириш, шунингдек, мавжуд ва янги барпо этиладиган ишлаб чиқариш қувватларини юқори малакали маҳаллий ва хорижий мутахассислар билан таъминлаш.

2. Саноатнинг мавжуд ва прогноз салоҳияти

Ўзбекистон кимё саноати мамлакат иқтисодиётининг узоқ муддатли ва барқарор ривожланишига замин яратадиган асосий сегментларидан биридир. Айнан кимё саноати деярли барча тармоқларни хом ашё, турли материаллар ва маҳсулотларни етказиб берувчиси бўлиб, уларнинг ривожланиш кўлами, йўналиши ва самарадорлигига сезиларли таъсир кўрсатмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистон бозорида қатор йирик корхоналар фаолият юритмоқда, масалан «Навоийазот» АЖ, «Максам-Чирчиқ» АЖ, «Фарғонаазот» АЖ, «Аммофос-Максам» АЖ, «Деҳқонобод калий заводи» АЖ, «Қўнғирот сода заводи» МЧЖ, «Биринчи резинотехника заводи» МЧЖ ва бошқалар.

Ўзбекистонда кимё саноатининг ишбилармонлик жозибадорлигининг асосий омиллари, аввало, зарур хом ашё, малакали меҳнат ресурслари, ривожланган алоқа тармоғи, банк ва юридик хизматлар тармоғи ҳамда нисбатан арзон энергия манбалари ҳисобланади.

Ташкил қилинганидан бошлаб Ўзбекистон кимё саноати биринчи навбатда минерал ўғитлар ишлаб чиқаришга йўналтирилган эди. Ўзбекистон Республикасида кимё саноати корхоналарини ҳар томонлама ривожлантириш, иқтисодий ривожланишнинг ҳозирги босқичининг устувор миллий вазифалари билан боғлиқ.

Бугунги кунда кимё саноати муҳим ишлаб чиқариш, хом ашё ва илмий-техник салоҳиятга эга. Бу республика саноат ишлаб чиқаришининг қарийб 2 фоизини ташкил этади. Соҳада иш билан банд бўлганлар сони 30 минг кишига яқин ташкил қилади.

Ишлаб чиқарилаётган кимёвий маҳсулотлар иқтисодиётнинг кўплаб тармоқлари эҳтиёжлари учун етказиб берилади: қишлоқ хўжалиги (минерал ўғитлар, дефолиантлар, кимёвий ўсимликларни ҳимоя қилиш маҳсулотлари), мебель саноати (формалин, карбамид, карбамид-формалдегид смоласи), кон-металлургия саноати (натрий цианиди, полиакриламидлар, тиомочевина, нитрат кислотаси, аммиакли сув), электрон ва электротехник саноати (эпоксид смоласи), нефть ва газ саноати (унифлок, К-9 маҳсулоти, бурғилаш реагенти), қурилиш саноати (кальцийланган сода, натрий нитрати), озик-овқат саноати (сирка кислотаси) ва бошқалар.

«Ўзкимёсаноат» АЖ корхоналарини ишлаб чиқарадиган маҳсулотлар турига кўра, қуйидаги асосий ишлаб чиқариш мажмуаларига ажратиш мумкин:

минерал ўғитлар ишлаб чиқариш комплекси;

энергетика, олтин қазиб олиш, кимё саноати учун ноорганик моддалар ва кимёвий реагентлар ишлаб чиқариш мажмуаси;

ўсимликларни ҳимоя қилувчи кимёвий воситалар ишлаб чиқариши;

кальцийланган сода ишлаб чиқариши;

полимер ва резина буюмлар ишлаб чиқариши.

Ҳозирги кунда «Ўзкимёсаноат» АЖ корхоналарида 170 дан ортиқ турдаги кимёвий маҳсулотлари ишлаб чиқарилади.

Ҳозирги босқичда саноатнинг асосий вазифаси, айниқса, муҳим турдаги маҳсулотлар учун хом ашё мустақиллигига эришиш учун янги турдаги маҳсулотларни ўзлаштириш орқали хомашё импорти ҳажмини

сезиларли даражада камайтиришдир. Ушбу мақсадга эришиш экспорт қилинадиган маҳсулотлар турини кенгайтириш ва рақобатбардошлигини ошириш, маҳаллий ресурслардан фойдаланиш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларини техник қайта жиҳозлаш ва реконструкция қилиш, чет эллик шериклар билан қўшма корхоналар ташкил этиш ва хорижий инвестицияларни жалб қилиш орқали саноатнинг экспорт салоҳиятини оширишни ўз ичига олади. Саноатнинг замонавий тузилиши асосини ишлаб чиқарилган минерал ўғитлар, биринчи навбатда, азот ва фосфорли ўғитлар ишлаб чиқариш ташкил қилади, бу саноат ялпи маҳсулотининг ярмидан кўпини ташкил этади.

Сўнгги йилларда синтетик материаллар ва полимерларни ишлаб чиқариш ва қайта ишлаш ҳамда истеъмол товарлари ишлаб чиқариш жадал суръатлар билан ривожланиб бормоқда.

Ҳозирги кунда соҳа корхоналарида модернизация, ишлаб чиқариш цехларини қайта жиҳозлаш ва юқори технологиялар асосида ускуналарни янгилаш ишлари олиб борилмоқда.

Жаҳон бозорида рақобатбардош, кимёвий маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган замонавий корхоналарни яратиш ва мавжуд ишлаб чиқариш қувватларини модернизация қилиш ва реконструкция қилиш бўйича лойиҳаларни амалга ошириш, шу жумладан хорижий ва ички инвестицияларни жалб қилиш орқали фосфорли ўғитлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш яқин келажакда кимё саноатини ривожлантиришнинг асосий устувор йўналишлари бўлиб қолмоқда.

Умуман олганда, Ўзбекистон саноатининг асосий таркибий қисмларидан бири бўлган кимё саноатини ривожлантириш учун кенг истиқболли имкониятлар мавжудлигини таъкидлаш мумкин. Шу билан бирга, замонавий юқори технологияли ишлаб чиқаришларни яратишга, шунингдек маҳсулотлар учун янги бозорларни ривожлантиришга йўналтирилган инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш учун дунёнинг етакчи ишлаб чиқарувчиларини жалб қилиш муҳим йўналиш бўлиб қолмоқда.

Мустақиллик йилларида республикада қатор янги объектлар фойдаланишга топширилди, шу муносабат билан турдош тармоқлар учун хомашё базасини ривожлантириш зарурати юзага келди.

Тошкент вилоятида «Ангрен» махсус саноат зонаси ташкил этилиши билан «Конвейер ленталари, қишлоқ хўжалиги ва автомобил шиналари ишлаб чиқаришни ташкил этиш» лойиҳасини амалга ошириш учун ноёб имконият пайдо бўлди. Завод қурилиши Хитойнинг «Поли Течнологиес2 компанияси томонидан амалга оширилди. Объектнинг биринчи босқичи 2018 йилнинг декабр ойида фойдаланишга топширилди.

Ушбу лойиҳа нафақат маҳаллий «GM-Ўзбекистон» автомобиль ишлаб чиқарувчисини автомобиль шиналари билан таъминлаш, балки қўшни

мамлакатларга маҳсулот экспорт қилиш, қўшимча малакали иш ўринлари яратиш имконини беради.

Бугунги кунда “Биринчи резинотехника заводи” Марказий Осиёда ягона шина маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиси ҳисобланади. Корхонанинг ишлаб чиқариш қуввати 3 миллион дона автомобил шинаси, 200 минг дона қишлоқ хўжалиги шинаси ва 100 минг дона конвеер тасмасини ташкил этади.

Саноатдаги энг йирик корхона «Навоийазот» АЖда:

2019 йилнинг декабрида 100 минг тонна ПВХ, 75 минг тонна каустик сода ишлаб чиқариш мажмуаси ишга туширилди;

2020 йилнинг биринчи ярмида йилига 500 минг тонна қувватга эга нитрат кислота ишлаб чиқариш йўлга қўйилди;

2020 йилнинг декабр ойида қуввати 660 минг тонна бўлган аммиак ва йилига 577,5 минг тонна сиғимга эга карбамид ишлаб чиқариш мажмуаси ишга туширилди.

Халқ хўжалиги тармоқларининг кимё маҳсулотларига бўлган талаби ортиб бораётганини инобатга олиб, 2021 йилда янги ишлаб чиқариш объектларини ташкил этиш режалаштирилмоқда, жўмладан:

"Навоийазот" АЖда метанол асосида карбамид-формалдегид концентрати (КФК-85) ва карбамид-формалдегид смоласи;

«СЭНТРАЛ АЗИА ЧЕМИКАЛ» МЧЖ да натрий лаурет сульфат (ЛСН), чизиқли алкилбензенесулфоник кислота (ЛАБСК) ва ювиш кукунлари;

"Максам-Чирчиқ" АЖда ванадий катализатори;

бурғилаш, қурилиш, озиқ-овқат ва тиббиёт саноати учун карбоксиметилселлюлоза асосидаги реагентлар;

"Тошкент кислород заводи" Давлат унитар корхонаси негизида тиббий кислород.

Айни пайтда «Ўзкимёсаноат» АЖ корхоналари кимёвий маҳсулотларининг қарийб 30 фоизини Жануби-Шарқий Осиё, Хитой, Эрон бозорларига, шунингдек қўшни мамлакатларга экспорт қилмоқда.

Шу билан бирга, кимёвий маҳсулотлар турлари ва ассортиментини кенгайтириш, маҳаллий хом ашё асосида ишлаб чиқаришни маҳаллийлаштириш, ишлаб чиқариш таннархини пасайтириш бўйича мавжуд имкониятлар тўлиқ қўлланилмаяпти ва республика қишлоқ хўжалигида фосфорли ўғитларга бўлган эҳтиёж қондирилмай қолмоқда.

Кимё саноатини янада диверсификация қилиш, янги ишлаб чиқаришларни яратишга тўғридан-тўғри сармояларни жалб қилиш ҳамда ички ва ташқи бозорда талаб қилинадиган маҳсулотлар турини кенгайтириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кимё саноатини янада ислоҳ қилиш ва инвестиция жозибадорлигини ошириш чоратадбирлари тўғрисида» 2019 йил 3 апрелдаги ПҚ-4265-сон қарори билан «2019-2030 йилларда кимё саноатини ривожлантириш дастури»

тасдиқланди. Унда иқтисодиёт тармоқларида талаб катта бўлган янги турдаги кимёвий маҳсулотлар ишлаб чиқариш учун улар асосида ишлаб чиқариш кластерлари яратиш билан саноат корхоналарининг мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш кўзда тутилган.

Республика иқтисодиётини жадал ривожлантириш учун инновацион кимёвий технологияларни ривожлантириш, жаҳон стандартлари даражасига жавоб берадиган лойиҳалаш ишларини амалга ошириш, шунингдек кимё соҳасида юқори малакали кадрлар тайёрлаш учун инфратузилма ва тегишли шароитлар яратиш талаб этилади ҳамда соҳада илмий салоҳиятни ошириш.

Касбий маҳорат ва билим даражасини ошириш, ривожланган илмий ва ишлаб чиқариш алоқаларини шакллантириш, кимё соҳасида фанни ривожлантириш бўйича хорижий тажрибаларни жалб қилиш, илмий салоҳиятни кимё соҳасидаги инновацион ишланмаларга жалб қилиш мақсадида фанларни ишлаб чиқиш, илмий ғояларни ривожлантириш, фан, дизайн ва ишлаб чиқариш ўртасида яқин алоқаларни ўрнатиш ва Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 25 октябрдаги ПҚ-3983-сон қарорига биноан Корея тадқиқот институти билан ҳамкорликда Кимёвий технологиялар ташкилоти (КРИКТ) томонидан «Кимё технологиялари илмий-тадқиқот институти» ва «Ўзкимёсаноатлойиҳа» АЖ негизида илмий-лойиҳалаш институти – Кимё технологиялари марказини яратиш бўйича ишлар олиб борилмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 13 февралдаги ПҚ-4992-сонли қарорига асосан "Навоийазот" АЖ, "Фарғонаазот" АЖ негизида ва Қорақалпоғистон Республикасида жами учта кимёвий кластерини ташкил этиш режалаштирилган.

Ҳозирги кунда хорижий инвесторлар билан ўтказилган тадқиқот натижаларига кўра "Навоийазот" АЖ кимёвий кластерида умумий қиймати 2,6 млрд. долларлик бўлган 16 та инвестиция лойиҳасини амалга ошириш ва маҳаллий аҳоли учун 1863 та янги иш ўринлари яратилиши режалаштирилган.

Қорақалпоғистон Республикаси саноат кластерида умумий қиймати 686,7 миллион долларлик 3 та инвестиция лойиҳасини амалга ошириш ва 920 та янги иш ўринлари яратилиши кўзда тутилган.

"Фарғонаазот" АЖ саноат кластерида умумий қиймати 334,4 млн. долларлик 4 та инвестиция лойиҳасини амалга ошириш ва 425 та янги иш ўринлари яратиш режалаштирилган.

Юқорида қайд этилган ишлаб чиқаришларни ташкил этиш учун асосий хом-ашё табиий газдир.

3. Бозор ва маркетинг концепцияси

Кимё саноати халқ хўжалигининг муҳим тармоқларидан бири бўлиб, кимёвий заводларда ишлаб чиқариладиган моддалар халқ хўжалигининг барча тармоқларида қўлланилади ва кундалик ҳаётнинг барча соҳаларида учрайди. Ҳар қандай мамлакатда кимёвий ишлаб чиқаришни ривожланиши умуман мамлакат тараққиёти билан боғлиқдир.

Қўшимча қиймати юқори бўлган маҳсулотларни экспорт қилиш корхоналарнинг қўшимча фойда олишини таъминлайди.

Бундан ташқари, бундай тармоқларнинг мавжудлиги маълум бир маҳсулотни чет элдан етказиб беришдан мустақилликни кафолатлаши мумкин.

Кенг маънода кимё саноати маҳсулотларининг аксарияти (рўзғор учун кимёвий моддалар ёки қурилиш бўёқлари назарда тутилмаса) аксарият ҳолларда кимёвий корхоналарнинг ўзлари учун хом ашё бўлиб, уларда юқори қийматга эга бўлган маҳсулотлар қайта ишланади. Бир неча босқичлардан кейингина хом ашё охиригистеъмолчига тўқимачилик, ёғочни қайта ишлаш, озиқ-овқат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги, машинасозлик ва бошқа барча саноат маҳсулотлари шаклида етиб боради.

Бугунги кунда дунёдаги энг йирик кимёвий корпорациялар дунёнинг етакчи бешталигига кирган Дов Чемисал, ЛёнделлБаселл ва ДуПонт каби америка компаниялари. Улардан ташқари, Қўшма Штатларда 170 йирик кимё корхоналари мавжуд. Уларнинг дунё бўйлаб 1700 та филиали ва 2800 та фабрикаси мавжуд.

Европанинг кимё компаниялари (Ғарбий ва Шарқий Европа, МДҲ мамлакатлари) ҳозирги вақтда маҳаллий хомашё ва бошқа тармоқларнинг чиқиндиларидан фойдаланган ҳолда классик турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқариш бўйича позицияларни эгаллаб, бозорнинг бешдан бир қисмини эгаллаб турибди.

Европа минтақаси дунёдаги кимё маҳсулотларини экспорт қилувчи (42,5%) ва импорт қилувчи (35,3%) ҳисобланади. Углеводородларни ва махсус кимёвий моддаларни чуқур қайта ишлаш маҳсулотлари Европа Иттифоқида сотилишнинг ярмини ташкил этади. Асосий кимёвий моддалар, махсус кимёвий моддалар ва уй кимёвий моддалари экспорт қилинади. Европа Иттифоқи доирасидаги экспорт ташқи экспортга қараганда деярли икки баравар кўп (НАФТА мамлакатлари (АҚШ, Канада ва Мексика) ва Осиё).

Дунёнинг 2000 та энг йирик давлат компанияларининг йиллик Форбес рейтинги СОВИД-19 пандемияси оқибатида юзага келган глобал иқтисодий инқироз кўламини таҳлил қилди.

Глобал 2000 рўйхатига киритилган компанияларнинг аксарияти бозор қиймати 2019 йилда фаолияти тўхтатилиши туфайли, 2020 йил ўтган йилга

нисбатан сезиларли даражада тушиб кетди, кўп компаниялар маҳсулот сотишлари камайди.

Бугунги кунда энг йирик кимё компаниялари қолади:

СИНОПЕК - Хитой интеграция энергия ва кимё компанияси. Ишлаб чиқариш бўйича мамлакатнинг иккинчи йирик нефт-газ компанияси (ПетроЧина компаниядан кейин). Синопес Сорп. Бусинесс нефт ва газни ўрганиш, нефт ва газни ишлаб чиқариш ва ташиш, нефтни қайта ишлаш, нефт-кимё ишлаб чиқариш, минерал ўғитлар ва бошқа кимёвий маҳсулотларни ишлаб чиқаришни ўз ичига олади.

Нефт-газни қайта ишлаш қуввати бўйича Синопек Корп. дунёда иккинчи, этилен қуввати бўйича тўртинчи ўринда туради.

2018 йил охирида корпорацияга Хитойда нефт ва газ қазиб олиш бўйича умумий майдони 31,6 минг квадрат метр бўлган 219 майдон учун лицензиялар берилди, бундан ташқари, тахминан 525 минг квадрат метр майдонга ега 194 та майдон учун разведка лицензиялари мавжуд еди. Бошқа мамлакатларда корпорация майдони 322,6 кв.км бўлган битта майдон учун лицензияга ега, шунингдек 73 та майдонларда улуши бор.

Корпорация умумий қуввати йилига 293,5 миллион тонна (йилига 2,157 миллиард баррел, кунига 5,9 миллион баррел) бўлган 30 та нефтни қайта ишлаш заводига эгалик қилади. Корпорациянинг чакана савдо тармоғи Хитойдаги энг йирик тармоқ бўлиб, 30 мингдан зиёд ёқилғи қуйиш шохобчаларига эга; 2018 йилда 180 миллион тонна нефт маҳсулотлари сотилди, шундан 70 фоиздан ортиғи Хитойда, даромаднинг тахминан 10 фоизи Сингапурга тўғри келади.

Корпорация умумий қуввати 18,8 миллион кубометр бўлган 353 нефт маҳсулотларини сақлаш омборига эгалик қилади. 2020 йилдаги савдоси 407,0 млрд. доллар.

БАСФ — дунёдаги энг катта кимёвий концерн ҳисобланади. Штаб-квартира Германиянинг Жануби-ғарбий қисмидаги Рейнланд-Палатинатдаги Людвигшафен шаҳрида жойлашган. Концернга тегишли Европа, Америка ва Осиёда 160 шўба корхонаси бор. Концерн дунёнинг 170 давлати билан алоқаларни сақлаб, 7 мингдан ортиқ маҳсулот ишлаб чиқаради. БАСФ ўз маҳсулотларининг 60% ни Европада сотади. 2020 йилдаги савдоси 70,7 млрд. доллар.

САБИК — Сабис (Сауди Басис Индустриес Корпоративон) ҳозирги кунда дунёнинг 40 дан ортиқ мамлакатларида ишлайди. Унинг корхоналари ишчиларининг умумий сони 40 минг кишидан ошади ва унинг активлари қиймати 88 миллиард долларни ташкил этади.

Сабис ИП билан бир қаторда Сабис дунёда полиэтилен ишлаб чиқарувчи учинчи ва полипропилен ишлаб чиқарувчи тўртинчи ўринни эгаллайдиган Сабис Полёлефинс бизнес бўлимига эга.

ДовДуПонт — дунёдаги энг катта кимёвий конгломерат. 2018 йилда компания савдоси 86 миллиард долларни ташкил этди, бошқа ҳар қандай

компанияга нисбатан кўпроқ. Бироқ, 2019 йилнинг 1 июнидан бошлаб, Америка конгломерати учта мустақил кимёвий компанияга булинди: Дов, ДуПонт ва Сортева компанияларга.

ЛёнделлБаселл Индустриес — Американинг нефт-кимё компанияси. Бош қароргоҳи Хюстонда жойлашган. Компания бутун дунё бўйлаб бешта асосий бизнес сегменти орқали фаолият юритади ва полиэтилен ва полипропилен ишлаб чиқариш бўйича етакчилардан бири бўлиб, улар электроника, қурилиш, қадоқлаш, автомобилсозлик ва шу кабида фаол фойдаланилмоқда.

ЛёнделлБаселл — пластик қатронлар ва бошқа кимёвий моддаларни қайта ишлайдиган ва ишлаб чиқарадиган мустақил кимёвий компанияси. У қуйидаги сегментларда ишлайди: олефинлар ва полиолефинлар-Америка; олефинлар ва полиолефинлар — Европа, Осиё, халқаро, оралиқ ва ҳосилалар; илғор полимер эритмалари; қайта ишлаш; ва технологиялар. Америкадаги олефинлар ва полиолефинлар сегменти этилен ва этилен би-маҳсулотлари ҳамда Полиолефинларни ўз ичига олган олефинлар ишлаб чиқаради ва сотади. 2020 йилдаги савдоси 34,7 млрд. доллар.

Митсубиши Чемикал — Митсубиши корпорациясининг таркибий қисмидир. Ўтган йили компания ускуналарни тозалаш ва қоплаш бўйича Германиянинг Слеанпарт Групп компаниясини сотиб олди. Митсубиши илгари ҳам Шинрё шўба корхонаси орқали шу каби хизматларни тақдим этган. 2020 йилги савдо: \$33,4 млрд.

ЛЖ Чем — Жанубий Кореядаги энг йирик кимёвий компания. Бу ЛЖ Группнинг бир қисмидир. Компаниянинг Жанубий Кореяда 8 та ишлаб чиқариш майдони, бошқа мамлакатларда 14 та фабрикаси (шулардан 12 таси Осиёда, 1 таси Полшада ва 1 таси АҚШда), 10 та маркетинг бўлинмалари, 5 та ваколатхоналари (шу жумладан, Москвадаги ваколатхонаси) ва 2 та тадқиқот марказлари мавжуд.

Саноати ривожланган мамлакатлар юқори технологияли махсус материаллар ишлаб чиқаришнинг асосий қисмини инновациялар ва узоқ муддатли мақсадли қайта қуриш орқали жамладилар. Шу билан бирга, кимё саноати учун асосий маҳсулотларнинг асосий етказиб берувчилари сифатида аҳамиятини йўқотмаган йирик саноат корхоналари арзон хом ашё ва арзон ишчи кучи билан таъминланган ҳудудларга фаол равишда кўчирилади.

Жаҳон кимё саноати қиёфасини ўзгартирадиган жиддий омил – Яқин Шарқда нефть-кимё маҳсулотларининг фаол ривожланиши ва Россия маҳсулотларининг баъзи йирик истеъмолчилари, масалан Хитойнинг маҳсулотларни импорт қилишдан ўз ишлаб чиқаришига ва экспортига ўтишидир.

Халқаро экспертлар фикрига кўра, глобал кимё саноатининг йиллик ривожланиш даражаси 3,1%, шу жумладан ривожланаётган мамлакатларда бу кўрсаткич 5,5%, Европа Иттифоқида 2% бўлиши кутилмоқда.

СЭФИС экспертларининг прогнозига кўра, 2030 йилга келиб дунёда кимё ва нефть-кимё маҳсулотларини ишлаб чиқариш 2014 йилга нисбатан деярли икки бараварга ошади ва 6,25 трлн. Евро. Шу билан бирга, Хитой маҳсулотларининг улуши 44 фоизгача кўтарилади.

Хитой, яқин Шарқ ва Жануби-Ғарбий Осиёда кимё саноати ишлаб чиқариш қувватини кенгайтириш ушбу мамлакатларнинг кимё ва нефть-кимё маҳсулотлари жаҳон бозоридаги ўрнини сезиларли даражада ўзгартиради ва харидорлар учун рақобатни кучайтиради.

Катта тоннажли маҳсулотларни (аммиак, полиэтилен, полипропилен ва бошқалар) ишлаб чиқаришнинг замонавий технологик даражаси билан бирлик қувватларини ошириш орқали самарадорликни ошириш имкониятлари деярли тугади (оптимал даражага деярли эришилди).

"Ўзкимёсаноат" АЖнинг ҳозирги босқичдаги асосий вазифаси — ишлаб чиқаришни диверсификациялаш ва юқори қайта ишлашнинг янги маҳсулотларини ташкил этиш.

"Ўзкимёсаноат" АЖ Ўзбекистон Республикаси кимё саноатини ифодаловчи ажралмас корпоратив тузилма.

"Ўзкимёсаноат" АЖ таркибига 9 та йирик саноат корхонаси киради.

2020 йил якунларига кўра бозорбоп маҳсулотлар ишлаб чиқариш 7,3 трлн. сўм, 2019 йилга ўсиш суръати 108,2% ни ташкил этди.

Жаҳон минерал ўғитлар бозорининг нарх сиёсати

Карбамид

Ахборот-таҳлил агентликларининг маълумотларига кўра, 2021 йилнинг январь-май ойларида дунёнинг деярли барча минтақаларида 1 тонна карбамиднинг ўртача нархи 70 долларга ошган. Нархлар ММТС тендери фонида ошмоқда.

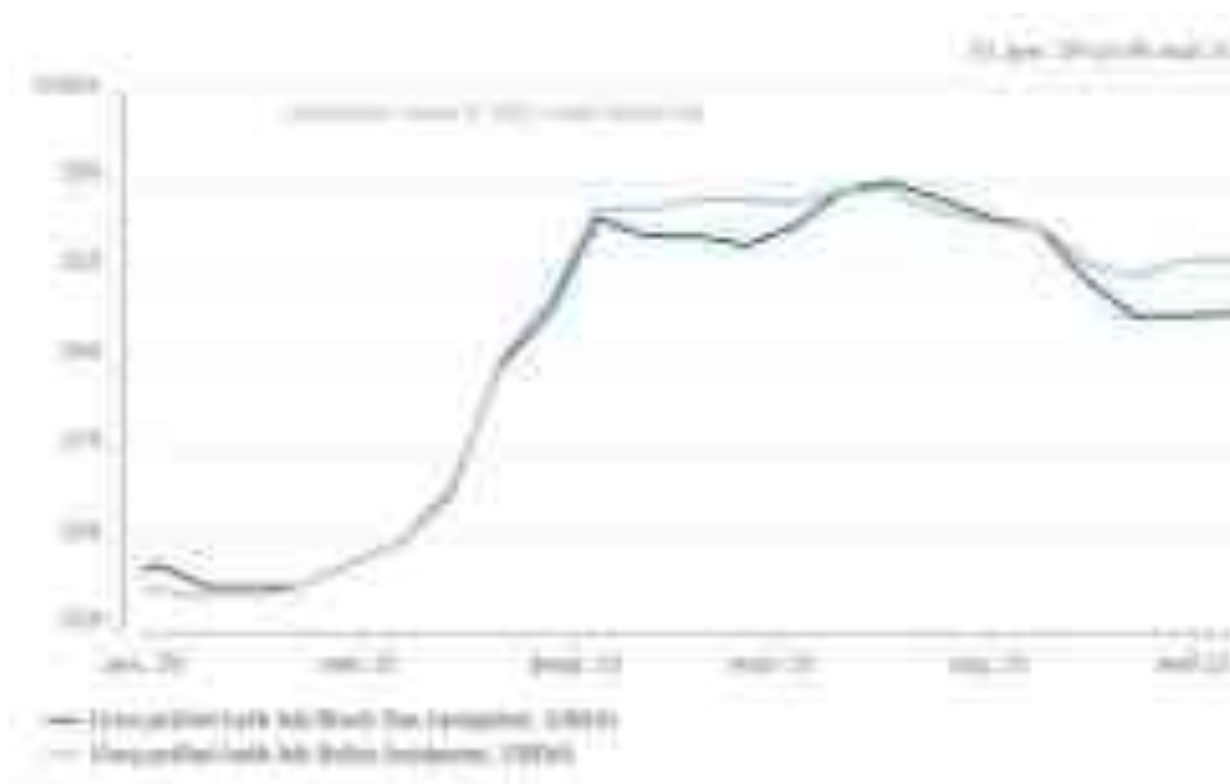
Карбамид бозори конъюктураси маккажўхори нархининг ошиши ва тендерда Ҳиндистон катта ҳажмда маккажўхори сотиб олиши туфайли яхшиланди. Бу АҚШ, Бразилия ва Аргентинада карбамидга бўлган юқори талабни кўрсатади.

Кемаларнинг ижара ставкалари олдиндан айтиб бўлмайдиган даражада ўзгара бошлади. Энди юк ташувчиларнинг хизмат нархлари янада қимматлашмоқда, бу эса етказиб берувчилар учун савдо хатарлари ошганлигини кўрсатади. Нархлар кўтарилмоқда, аммо келажакда пасаяди.

Ҳиндистон тендеридан сўнг, гранула кўринишида бўлмаган карбамид учун талабнинг пасайиш даври бўлиши мумкин ҳамда июнь ойида ва ундан кейин етказиб бериладиган партиялар нархи тушишни бошлайди. Шунга қарамай, гранула кўринишидаги карбамид маҳсулоти сотувчилари кўпроқ имкониятларга эга бўладилар. Карбамид фаол мавсумий талабга эга бўлиб,

мавсум ўтиши билан йил охиригача унинг нархи 30-40 долларгача пасайиш эҳтимоли бор.

2021 йил январь-май ойларида карбамид нархи динамикаси

ҚОРА ДЕНГИЗ

Украина портларидан жўнатилган карбамид ҳозир деярли сотилмаяпти. Апрель ойи юклари аллақачон тўлиқ сотилган, фақат Одесса порти заводида май ойида жўнатиладиган маҳсулотлар мавжуд, аммо бу ишлаб чиқарувчи Ҳиндистон тендериди бўлиб ўтадиган савдоларни кутмоқда.

«Днепрот» корхонада 15 майдан бошлаб 1 ой давомида профилактика ишларини олиб боради. Остчем компаниясига тегишли заводлар май ойида ички бозорнинг карбамидга бўлган талабини қондириш билан чекланади ва улар фақат июнь ойида карбамидни экспорт қилишни бошлайди.

БОЛТИҚ ДЕНГИЗИ

Харидорларнинг айтишларига кўра, Россия ишлаб чиқарувчиларида май ойида ишлаб чиқариладиган маҳсулотларнинг деярли барчаси олдиндан сотиб бўлинган. Одатда, ўғит сифатида экспорт қилинадиган гранула кўринишида бўлмаган карбамиднинг бир қисми энди ички бозорга ёки саноат ишлаб чиқарувчи талабгорларга етказиб берилмоқда.

Аммиакли селитра

ЖАҲОН БОЗОРИ

Грузиянинг аммиакли селитра ўғити ҳанузгача бозорда 1 тоннаси учун (ФОВ Грузия, қопсиз) 235 доллардан сотилмоқда. Россияда ишлаб чиқилган аммиакли селитра 1 тоннаси учун *Болтиқ денгизи портларида* (ФОВ, қопсиз) 225-230 доллардан таклиф этилмоқда. Қора денгиз ва Болтиқбўйи ҳудудларида талаб пастлигича қолмоқда. Туркиянинг «Гемлик» ишлаб чиқарувчиси 1 тонна аммиакли селитра ўғитини (ФОВ Туркия, қопсиз) 275 доллардан таклиф қилмоқда, бироқ хорижий харидорлар 1 тоннасига (ФОВ Туркия, қопсиз) 220 доллардан ортиқ тўлашга тайёр эмас. Бозор савдогарлари томонидан тақдим этилган маълумотларга кўра, «Торос» уч ҳафта олдин Туркиянинг (ФОВ, қопсиз) тоннаси 240 доллардан сотилган аммиакли селитрасини энди Африкага жўнатмоқда. Оҳакли-аммиакли селитра ва аммиакли селитрага бўлган талаб Ғарбий Европа мамлакатларида ҳамон пастлигича қолмоқда. Европалик ишлаб чиқарувчилар 2022 йил учун ўғитлар нарҳини ҳали белгилаб олганича йўқ.

Калий хлорид.

Европада гранулали калий хлориднинг нарҳи ўзгармади, АҚШда эса котировкалар пасайган, чунки кўплаб харидорлар керакли ҳажмларни сотиб олиб бўлишган. Асосан, Жануби-Шарқий Осиёда ушбу маҳсулот энг камида 1 тоннаси 280 доллардан таклиф этилади. Бироқ пальма ёғи ишлаб чиқариладиган мамлакатларда ҳозирда ўтказиладиган тендерлар бирмунча камайганини ҳисобга олсак, бу нарх қанчалик барқарорлигига ҳали яна бир қарра ишонч ҳосил қилиш керак.

Турли асосий савдо ҳудудларида калий хлорид нарҳлари ўртасидаги ортиб бораётган тафовут кейинги бир неча ой ичида йўқолмаслиги ойдинлашмоқда. АҚШ ва Европа мамлакатларида нарҳнинг ошиш истиқболлари минималдир, чунки кўпчилик харидорлар зарур бўлган ҳажмларни аллақачон харид қилиб бўлишган. Бироқ Бразилия ва Жануби-Шарқий Осиёда нарҳнинг ўсиши таклифнинг чекланганлиги туфайли давом этади, Жануби-Шарқий Осиёда эса нарҳлар яқинда бўлиб ўтадиган харидлар тендерлари билан боғлиқ бўлади.

ХИТОЙ

Баҳорги тупроқни ўғитлаш мавсуми якунланганлиги сабабли мамлакатимиз ички бозорида маҳсулотга бўлган талаб барқарор. НПК ўғити ишлаб чиқарувчилари ўз маҳсулотларига бўлган талабнинг пастлиги сабабли калий хлоридни одатдагидан кам миқдорда сотиб олдилар. Портлардаги захиралар бир ҳафта олдинги 2,4-2,45 миллион тоннадан 2,5 миллион тонна миқдорида кўпайиб кетди. Портлардаги омборларда озуқавий моддалар миқдори 62% бўлган рус оқ калий хлорид ўғити нарҳи бир ҳафта олдинги 2550 юань/т.дан 2550-2560 юань/т.гача кўтарилди. Портларда гранулаланган маҳсулот нарҳи ўзгаришсиз қолди ва 2350 юань/тоннани ташкил этди. Бироқ талабнинг кучлилиги, таклифнинг

чекланганлиги ва куз мавсумида АҚШда котировкаларнинг кўтарилиши, охир-оқибат, Лотин Америкасида, ҳатто асосий харид мавсуми аллақачон тугаган Бразилияда ҳам нархларнинг сезиларли даражада ошишига олиб келиши мумкин. Жануби-Шарқий Осиёда ҳам нархлар ошиши мумкин. Бироқ бу минтақада ўғит нархи ошиб кетишининг олдини оладиган омиллар ҳамон сақланиб қолмоқда.

ИНДОНЕЗИЯ

Мамлакатда маҳсулот сотиб олиш бўйича маҳаллий плантациялар эгалари томонидан ўтказиладиган тендерлар мавсуми якунланди. Маҳаллий истеъмолчилар жорий чорақда миллий валютадаги калий хлорид нархи 280 доллар/т.га етишини, 3-чорақда эса кўпи билан 1 тоннасига 300 долларни ташкил қилишини кутишмоқда.

"Ўзкимёсаноат"АЖ корхоналари томонидан минерал ўғитларни реализация қилиш тўғрисида

«Ўзкимёсаноат» АЖ таркибига кирадиган корхоналар томонидан минерал ўғитларнинг улгуржи савдоси товар-хом ашё биржасида амалга оширилади, биржа савдоларида улгуржи харидорлар «Агрокимёҳимоя» ҳудудий АЖ, кластерлар ва бошқа истеъмолчилар ҳисобланади.

Минерал ўғитлар ва бошқа кимёвий маҳсулотларни экспорт қилиш ҳажми ҳар йили ҳукуматнинг минерал ўғитларни ишлаб чиқариш ва сотиш баланси тўғрисидаги қарорлари, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Товарлар ва хизматлар экспорти прогнози тўғрисида» ги қарори билан белгиланади.

Саноат корхоналари ҳар йили 42-44 турдаги товарларни экспорт қиладилар. Асосий маҳсулотлар: аммиакли селитра, карбамид, аммоний сульфат, калий хлорид, кальцийнацияланган сода, аммофос, аммиак, натрий хлорат ва бошқалар.

Республика корхоналари томонидан ишлаб чиқарилган минерал ўғитлар дунёнинг 30 дан ортиқ мамлакатларига экспорт қилинмоқда.

Экспорт учун устувор йўналишлар Жануби-Шарқий Осиё мамлакатлари (Ҳиндистон, Вьетнам, Шри-Ланка, Бангладеш, Малайзия ва бошқалар). Экспорт салоҳияти — 350-400 минг тонна.

Йилига 450 минг тоннагача минерал ўғитлар салоҳиятига эга бўлган қўшни мамлакатлар – Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон, Туркменистон ва Афғонистон, Эрон, Туркия – 100 минг тоннадан ортиқ минерал ўғитларни экспорт қилиш учун стратегик ва иқтисодий жиҳатдан фойдали бўлиб қолмоқда.

4. 2020 йилда олиб борилган фаолиятнинг қисқача натижалари

4.1 Саноатнинг асосий кўрсаткичлари.

2020 йилда республика ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг устувор йўналишларидан келиб чиқиб, қуйидаги асосий вазифалар белгиланди:

саноат ишлаб чиқаришининг барқарор ўсишини таъминлаш;
инвестиция лойиҳаларини амалга оширишни таъминлаш;
саноатнинг экспорт салоҳиятини ошириш;

тармоқдаги алоҳида корхоналарнинг активларини маҳаллий ва хорижий инвесторларга сотиш орқали мавжуд ишлаб чиқариш қувватларини модернизация қилиш ва кенгайтиришга тўғридан-тўғри инвестицияларни жалб қилишни рағбатлантириш чора-тадбирларини амалга ошириш;

тармоқ корхоналарининг молиявий барқарорлигини ошириш чора-тадбирларини амалга ошириш.

«Ўзкимёсаноат» акциядорлик жамияти бошқаруви томонидан мавжуд ишлаб чиқаришлар ҳажмини барқарорлаштириш ва ошириш, энергия сарфини камайтириш ва импорт ўрнини босувчи маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга қаратилган ишлар давом эттирилмоқда, стратегик аҳамиятга эга инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш бўйича ишлар жадаллаштирилмоқда.

2020 йил якуни бўйича соҳада қуйидаги кўрсаткичларга эришилди:

- товар маҳсулоти ишлаб чиқариш прогнози 94 фоизга бажарилди;
- ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати – 108,2% ни ташкил этди;
- маҳсулот экспорти прогнози 67,7 фоизга бажарилди;
- инвестиция дастури бўйича ўзлаштириш 102,0% ни ташкил этди;
- минерал ўғитлар ишлаб чиқариш прогнози 91,1 фоизга бажарилди.

Азотли ва фосфорли ўғитларни ишлаб чиқариш прогнози кўрсаткичлари бажарилмаслигининг асосий сабаблари:

куз-қиш даврида (январь-февраль, ноябрь-декабрь) табиий газ таъминотидаги чекловлар;

«Аммофос-Максам» акциядорлик жамиятида қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчилари томонидан тайёр маҳсулотлар ўз вақтида сотиб олинмаганлиги сабабли маблағ тақчиллиги натижасида фосфорит хомашёси етишмаслиги.

4.2. Минерал ўғитларни сотишда баланс кўрсаткичларининг бажарилиши

2020 йилда жами 1180,8 минг тонна минерал ўғитлар 100 фоиз озуқавий таркибда, шу жумладан, азотли – 859,2 минг тонна, (90,5%, -90,3

минг тонна), фосфорли ўғитлар – 111,6 минг тонна (81,5%, -25,4 минг тонна), калийли ўғитлар – 210,0 минг тонна (100%) ишлаб чиқарилди.

Минерал ўғитларни биржа савдолари орқали сотиш 100% соф ҳолатда, жами 856,8 минг тоннани (85%, -151,5 минг тонна), шу жумладан, азотли ўғитлар — 704,3 минг тонна (87,4 фоиз, — 101,9 минг тонна), фосфорли ўғитлар — 103,0 минг тонна (72,5 фоиз, — 39,2 минг тонна), калийли ўғитлар — 46,9 минг тонна (82,6%, — 10,4 минг тонна)ни ташкил этди.

Ташқи бозорлардаги нархлар ва талаб конъюнктурасини ҳисобга олган ҳолда, 318,8 минг тонна (84,0 фоиз, -60,9 минг тонна) минерал ўғитлар, шу жумладан, азотли ўғитлар – 168,8 минг тонна (87,8 фоиз, -23,4 минг тонна) минг тонна), фосфорли ўғитлар — 8,8 минг тонна (118,1%, +1,4 минг тонна), калийли ўғитлар — 141,2 минг тонна (78,4%, -38,8 минг тонна) экспорт қилинди.

Шу билан бирга, қиймат бўйича экспорт ҳажми 131.9 млн. долларни ёки прогнознинг 69,2 фоизини ташкил этди.

5. 2021 йил учун тармоқ вазифалари.

2021 йил учун асосий вазифалар қуйидагилар:

- саноат ишлаб чиқаришининг барқарор ўсишини таъминлаш;
- 2021 йилда 281,4 миллион доллар эквивалентида капитал қўйилмаларни ўзлаштирган ҳолда, инвестиция лойиҳаларини амалга оширишни таъминлаш;
- соҳанинг экспорт салоҳиятини ошириш;
- маҳсулот таннархини пасайтириш чора-тадбирларини амалга ошириш орқали саноат корхоналарининг молиявий барқарорлигини ошириш;
- инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш орқали янги иш ўринлари яратиш.

5.1. Саноат ишлаб чиқаришнинг барқарор ўсишини таъминлаш.

2021 йилда 126,9 фоиз ўсиш суръати билан товар маҳсулоти ишлаб чиқариш прогноз қилинмоқда.

Товар маҳсулотлари ишлаб чиқаришнинг ўсиши қуйидагилар эвазига кўзда тутилмоқда:

«Навоийазот» акциядорлик жамиятида ПВХ, каустик сода ва метанол ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни ошириш;

«Навоийазот» акциядорлик жамиятида янги нитрат кислота ишлаб чиқаришни ишга туширишни ҳисобга олган ҳолда, ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш ва аммиакли селитра ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш;

«Навоийазот» акциядорлик жамиятида аммиак ва карбамид ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш;

"Аммофос-Максам" АЖда ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишни ошириш.

«Биринчи резинотехника заводи» МЧЖда ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш ва резина буюмлар ишлаб чиқаришни ошириш.

Минерал ўғитлар балансининг прогноз кўрсаткичлари.

Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 1454,8 минг тонна (ўсиш суръати 123,2 фоиз), шу жумладан, азотли ўғитлар 1105,4 минг тонна (128,7 фоиз), фосфорли ўғитлар 133,4 минг тонна (119,5 фоиз) ва калий ўғитлари 216,0 минг тонна (102,9 фоиз) ишлаб чиқариш режалаштирилган.

Республика истеъмолчиларига жами 1038,01 минг тонна, шу жумладан, азотли ўғитлар 851,06 минг тонна, фосфорли ўғитлар 126,95 минг тонна ва калийли ўғитлар 60,0 минг тонна миқдорида минерал ўғитлар сотиш кўзда тутилган .

Минерал ўғитлар экспорти ҳажми 463,41 минг тонна, жумладан, азотли ўғитлар 268,9 минг тонна, фосфорли ўғитлар 14,51 минг тонна ва калийли ўғитлар 180,0 минг тоннага етказилиши прогноз қилинмоқда.

Минерал ўғитларни ишлаб чиқариш ва улардан фойдаланиш балансининг прогноз параметрлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 29 мартдаги 162-сон қарори билан тасдиқланган.

Умуман олганда, «Ўзкимёсаноат» АЖ бизнес-режаси прогнози тармоқ корхоналарининг саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш прогноз параметрлари асосида ишлаб чиқилган.

5.2. 2021 йилда инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш

2021 йилда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 28 декабрдаги ПҚ-4937-сон қарорига мувофиқ 3 та инвестиция лойиҳасини яқунлаш билан йиллик ўзлаштириш ҳажми 281,4 миллион доллар бўлган инвестиция лойиҳаларини амалга ошириш режалаштирилган:

«Навоийазот» АЖда метанол асосидаги карбамид-формальдегид концентрати (КФК-85) ишлаб чиқаришни ташкил этиш;

«ЦЕНТРАЛ АЗИА КЕМИКАЛ» МЧЖда натрий лаурет сульфат (НЛС), чизиқли алкилбензол сульфон кислотаси (ЛАБСК) ва кир ювиш кукунлари ишлаб чиқаришни ташкил этиш;

«Максам-Чирчиқ» акциядорлик жамияти негизида ванадий катализаторини тажриба-синов асосида ишлаб чиқаришни ташкил этиш.

Бундан ташқари, «Ўзкимёсаноат» АК таклифларига асосан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 13 февралдаги «Кимё саноати корхоналарини янада ислоҳ қилиш ва молиявий соғломлаштириш, ишлаб

чиқаришни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-4992-сон қарори қабул қилинди. юқори қўшимча қийматга эга кимё маҳсулотлари” қўшимча 6 та инвестиция лойиҳаси:

1. Тошкент вилояти Юқори Чирчиқ туманида бурғилаш, қурилиш, озиқ-овқат ва тиббиёт саноати учун карбоксиметилселлюлоза асосидаги реактивлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш (II босқич).

2. «Тошкент кислород заводи» давлат унитар корхонаси негизида тиббий кислород ишлаб чиқаришни модернизация қилиш.

3. «Қўнғирот сода заводи» МЧЖда карбонат-ангидрид газидан сода ишлаб чиқаришни ташкил этиш.

4. «Навоийазот» акциядорлик жамияти негизида кармабид-формальдегид смола ишлаб чиқаришни ташкил этиш;

5. «Жиззах Пластмасса» акциядорлик жамиятида полиэтилен пакетлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш (II босқич).

6. «Навоийазот» АЖ негизида сульфат кислота ишлаб чиқаришни ташкил этиш.

5.3. Тармоқнинг экспорт салоҳиятини ошириш.

Соҳа корхоналарининг экспорт салоҳиятини ошириш мақсадида «Ўзкимёсаноат» АЖ тизимида «Ўзкимёимпекс» МЧЖнинг экспорт-импорт операциялари бўйича ягона агенти – ташқи савдо компанияси ташкил этилди.

Ташкилотнинг афзалликлари қуйидагилардан иборат:

- маҳсулотларни экспорт қилиш, шунингдек, корхоналарнинг ишлаб чиқариш эҳтиёжлари учун хомашё ва материалларни импорт қилишнинг ягона ташқи савдо маркетинг стратегияси яратилганлиги;

- маҳсулотларни ташқи бозорга ягона бренд остида экспорт қилишда иштирок этиш, шунингдек, брендни адолатсиз рақобатдан ҳимоя қилинганлиги;

- корхоналарнинг ишлаб чиқариш эҳтиёжларини хомашё билан узлуксиз таъминлаш учун хомашё базасининг мавжудлиги;

- узоқ муддатли ҳамкорликка асосланган ишончли тарқатиш тармоғи ташкил этилганлигидир.

2021 йилда маҳсулот экспорти прогноз параметрларини бажариш мақсадида «Ўзкимёимпекс» МЧЖ томонидан тегишли шартнома ва келишувлар имзоланди.

2021 йилда «Ўзкимёсаноат» АК корхоналари «Ўзкимёимпекс» МЧЖ билан биргаликда маркетинг тадқиқотларини кучайтириш орқали янги савдо бозорларини ривожлантириш бўйича ишларни давом эттирмоқда.

Маҳсулотларни экспортга чиқариш, жумладан, «Ўзкимёимпекс» МЧЖ ва «Ўзкимёсаноат» акциядорлик жамияти корхоналарининг республика ва

хорижда ўтказиладиган кўргазма ва ярмаркаларда иштирок этишини таъминлаш бўйича ишлар олиб борилади.

Ҳукуматлараро комиссиялар кун тартибига «Ўзкимёсаноат» АЖ корхоналари томонидан кимё маҳсулотлари экспортини (Туркменистон, Хитой, Туркия, Қозоғистон ва бошқалар) ташкил этиш бўйича таклифлар киритилади;

Логистика (автомобиль ва контейнер ташиш) ва транспорт йўлакларидан самарали фойдаланишни (ўғитларни Бандар Аббос порти орқали Жанубий ва Жануби-Шарқий Осиё мамлакатларига жўнатиш) оптималлаштириш бўйича ишлар давом эттирилади.

5.4. Тармоқ корхоналарининг молиявий барқарорлигини ошириш бўйича чора-тадбирларини амалга ошириш.

2021 йилда корхоналарнинг молиявий барқарорлигини ошириш ишлари давом эттирилади, жумладан:

- ички ва ташқи бозорда талаб юқори бўлган юқори ликвидли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни янгидан жорий этиш учун ишлаб чиқариш қувватларини босқичма-босқич ривожлантириш;

- маҳсулот таннархини пасайтириш бўйича комплекс чора-тадбирлар режасини амалга ошириш;

- асосий бўлмаган активлар ва фойдаланилмаётган объектларни (шу жумладан, устахоналар, объектлар ва уларга туташ ҳудудлар) сотиш.

5.5. Янги иш ўринларини яратиш.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 28 декабрдаги «2021-2023 йилларга мўлжалланган Ўзбекистон Республикаси инвестиция дастурини янги ишлаб чиқаришларни жорий этиш орқали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПҚ-4937-сон қарорига мувофиқ 125 та янги иш ўрни яратиш режалаштирилган, жумладан:

«Навоийазот» АЖда метанол асосидаги карбамид-формальдегид концентрати (КФК-85) ишлаб чиқаришни ташкил этиш орқали – 45 та иш ўрни;

«ЦЕНТРАЛ АЗИА КЕМИКАЛ» МЧЖда натрий лаурет сульфат (ЛСН), чизикли алкилбензол сульфон кислотаси (ЛАБСК) ва кир ювиш кукунлари ишлаб чиқаришни ташкил этиш орқали – 70 та иш ўрни;

«Максам-Чирчиқ» АЖ негизида ванадий катализаторини тажриба-синов ишлаб чиқаришни ташкил этиш орқали – 10 та иш ўрни.

6. 2021 йил молиявий кўрсаткичлар прогнози.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Кимё саноатининг бошқарув тузилмасини такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида" 2001 йил 13 мартдаги 124-сонли қарорига мувофиқ "Ўзкимёсаноат" АЖ бошқарув аппарати харажатлари Жамият даромадлари ҳисобига амалга оширилади (асосан, саноат ташкилотларининг устав фондларидаги "Ўзкимёсаноат" АЖ улуши бўйича дивидендлар ҳисобига).

Жамият Уставига кўра, бошқарув аппарати молия-хўжалик фаолияти билан шуғулланмайди.

Бошқарув аппаратининг 2021 йил якуни бўйича молиявий натижаси 2020 йил якуни бўйича дивидендлар ва бошқа ажратмалар кўринишидаги корхоналардан тушумлар ҳамда 2021 йилда бошқарув аппаратини сақлаш харажатлари ҳисобидан шакллантирилади.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Кимё саноати корхоналарини янада ислоҳ қилиш ва молиявий соғломлаштириш, юқори қўшимча қийматга эга кимё маҳсулотлари ишлаб чиқаришни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида» 2021 йил 13 февралдаги ПҚ-4992-сон қарори билан стратегик йўналишлар кимё саноати тузилмасини трансформация қилиш учун белгиланди.

Кимё саноатини трансформация қилиш бўйича чора-тадбирларни амалга ошириш доирасида 2035 йилгача кимё ва газ-кимё саноатини стратегик ривожлантириш дастурини ишлаб чиқиш, шунингдек, кимё саноатининг инновацион илмий-тадқиқот, ишлаб чиқариш ва кимё саноати учун таълим тизими кластерини яратиш кўзда тутилмоқда.

Бундан ташқари, 2021 йилда Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Рақамли Ўзбекистон - 2030" стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида" 2020 йил 5 октябрдаги Фармонига мувофиқ рақамли иқтисодиётни ривожлантириш ва ахборот-коммуникация технологияларини кенг жорий этиш ишлари давом эттирилади.

Юқоридаги чора-тадбирларни амалга ошириш учун "Ўзкимёсаноат" АЖнинг ўз маблағларини харажатлар сметасига киритган ҳолда йўналтириш режалаштирилмоқда.

Акциядорлик жамиятларининг 2021 йилги молиявий-хўжалик фаолияти натижалари бўйича дивидендлар кўринишидаги Жамиятнинг кутилаётган даромадларини ҳисоблаш Республика Ҳукумати томонидан қабул қилинган солиқ сиёсатини ҳисобга олган ҳолда амалга оширилди.

**2021 йил учун "Ўзкимёсаноат" АЖ саноат корхоналарининг
асосий молиявий-иқтисодий кўрсаткичлари**

№	Кўрсаткичлар номи	Улчов бирлиги	2020 йил амалда	2021 йил режа	2020 йилга нисбатан ўсиш
1.	Саноат маҳсулотлар ҳажми	млрд.сўм	7 305,6	9 969,8	126,9
2.	Минерал ўғитларни ишлаб чиқариш (100% соф ҳолда), жами	минг.тонн	1180,8	1 454,8	123,2
	шу жўмладан:				
	азотли ўғитлар	минг.тонн	859,2	1 105,4	128,7
	фосфат ўғитлари	минг.тонн	111,6	133,4	119,5
	калийли ўғитлар	минг.тонн	210,0	216,0	102,9
3.	Соф фойда	млрд.сўм	436,2	808,2	185,3

2021 йилда "Ўзкимёсаноат" АЖ бўйича амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари доирасида
инвестицияларни ўзлаштириш режаси

млн. долл.

№	Лойиҳа ташаббускорлари ва лойиҳа номи	Лойиҳа умумий қиймати	2021 йилда ўзлаштириш режаси	I чорак	II чорак	III чорак	IV чорак
	"Ўзкимёсаноат" АЖ - ЖАМИ	1 326,8	281,4	30,9	37,4	60,4	152,7
	ўз маблағлари	89,5	40,7	5,1	0,9	8,5	26,2
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар	1 231,6	239,1	24,2	36,5	51,9	126,5
	тижорат банклари кредитлари	5,7	1,6	1,6	0,0	0,0	0,0
1	"Самарқандкимё" АЖ корхонасида минерал ўғитлар ишлаб чиқариш комплексини ташкил этиш	200,0	40,0	10,0	10,0	10,0	10,0
	<i>шу жамладан:</i>						
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар	200,0	40,0	10,0	10,0	10,0	10,0
2	"Навоиозот" АЖда карбамид-фармальдегид концентрати (КФК-85) ишлаб чиқаришни ташкил этиш	18,1	15,6	15,6			
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	3,5	3,5	3,5			
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар	14,6	12,1	12,1			
3	"Навоиозот" АЖ да техник газ ишлаб чиқаришни ташкил этиш	16,0	12,0		1,0	1,5	9,5
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	3,0	2,0		0,2	0,3	1,5
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар	13,0	10,0		0,8	1,2	8,0
4	Техник ва корд мато, полиэфир-штапель калава ишлаб чиқариш	88,0	10,0		0,1	2,9	7,0
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	28,0	4,0		0,1	0,9	3,0
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар	60,0	6,0		0,0	2,0	4,0

№	Лойиҳа ташаббускорлари ва лойиҳа номи	Лойиҳа умумий қиймати	2021 йилда ўзлаштириш режаси	I чорак	II чорак	III чорак	IV чорак
5	"CENTRAL ASIA CHEMICAL" МЧЖ да лауретсульфат натрий (ЛСН), алкилбензолсульфон кислота (ЛАБСК) ва кир-ювиш кукуни ишлаб чиқариш	9,9	3,0	3,0			
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	4,2	1,4	1,4			
	<i>тижорат банклари кредитлари</i>	5,7	1,6	1,6			
6	Навоиозот АЖ да қуруқ циансоль ишлаб чиқариш	30,0	11,0		0,2	2,1	8,7
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	5,0	0,7		0,2	0,1	0,4
	<i>тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар</i>	25,0	10,3			2,0	8,3
7	"Навоиозот" АЖ да роданист аммония и полисульфид натрий асосида тиомочевина ишлаб чиқариш	50,0	21,0		0,2	3,0	17,8
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	10,0	10,3		0,2	2,0	8,1
	<i>тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар</i>	40,0	10,7			1,0	9,7
8	"Навоийазот" АЖда ҳавони тақсимлаш ускунасини қурилиши	52,0	25,0	1,0	6,5	7,5	10,0
	<i>шу жамладан:</i>						
	<i>тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар</i>	52,0	25,0	1,0	6,5	7,5	10,0
9.	"Навоиозот" АЖ да поливинилхлорид ишлаб чиқаришни ташкил этиш (II босқич)	442,0	60,0	0,5	18,5	21,0	20,0
	<i>шу жамладан:</i>						
	<i>тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар</i>	442,0	60,0	0,5	18,5	21,0	20,0
10	"Қунғирот сода заводи" МЧЖ да кальциланган сода ва бошқа маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кенгайтириш	180,0	30,0		0,1	3,9	26,0
	<i>шу жамладан:</i>						
	<i>тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар</i>	180,0	30,0		0,1	3,9	26,0
11	"МАХАМ-CHIRCHIQ" АЖ да протеин (белок) ишлаб чиқаришни ташкил этиш	50,0	10,0	0,2		3,3	6,5
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	10,0	4,0	0,2		2,3	1,5
	<i>тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар</i>	40,0	6,0			1,0	5,0

№	Лойиҳа ташаббускорлари ва лойиҳа номи	Лойиҳа умумий қиймати	2021 йилда ўзлаштириш режаси	I чорак	II чорак	III чорак	IV чорак
12	Корея-Ўзбекистон илмий-тадқиқот ва лойиҳа институти кимё-технология инновация марказини ташкил этиш	53,8	2,8			1,3	1,5
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	13,8	2,8			1,3	1,5
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар	40,0					
13	"Максам-Чирчик" АЖ да ванадий катализаторлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш	2,0	2,0	0,0	0,2	0,6	1,2
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	2,0	2,0	0,0	0,2	0,6	1,2
14	"Навоиазот" АЖ да олтин гугурт кислотасини ишлаб чиқариш	5,0	4,0	0,6	0,6	1,3	1,5
	<i>шу жамладан:</i>						
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар	5,0	4,0	0,6	0,6	1,3	1,5
15	"Навоийазот" АЖда калий нитрати ишлаб чиқаришни ташкил этиш	90,0	30,0			1,5	28,5
	<i>шу жамладан:</i>						
	ўз маблағлари	10,0	10,0			1,0	9,0
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар	80,0	20,0			0,5	19,5
16	"Қўқон суперфосфат заводи" ни модернизация қилиш, ишлаб чиқариш қувватини ошириш ва янги турдаги маҳсулотларни ишлаб чиқаришни ташкил этиш (II босқич)	40,0	5,0			0,5	4,5
	<i>шу жамладан:</i>						
	тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар ва кредитлар	40,0	5,0			0,5	4,5

2021 йилга "Ўзкимёсаноат" АЖ саноат корхоналари таркибида ишлаб чиқариш харажатларини камайтириш ва ишлаб чиқариш таннархини камайтириш учун мақсадли кўрсаткичлари

№	Корхонанинг номи	Ўлчов бирлиги	Пасайиш режаси	шу жумладан:								
				ишлаб чиқариш харажатлари						билвосита харажатлар		
				жами	шулардан:					жами	шулардан:	
					энергия манбаларини тежаш	хом ашё ва материаллар харажатларини оптималлаштириш	технологик ва бошқа йўқотишларни камайтириш	саноат ва ишлаб чиқариш ходимлари сонини оптималлаштириш	бошқа ишлаб чиқариш харажатлари ва операцион харажатларни камайтириш		АУПни сақлаш харажатларини камайтириш	қўшимча харажатларни камайтириш
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
"Ўзкимёсаноат" АЖ		%	4,1	3,9	3,4	0,4		0,03	0,2	0,2		0,2
		млн.сўм	380 185	364 235	313 272	33 969		2 386	14 609	15 950		15 950
шу жумладан:												
1.	"Навоиозот" АЖ	%	7,2	7,2	7,2					0,03		0,03
		млн.сўм	309 078	307 704	307 704					1 374		1 374
2.	"Максам-Чирчик" АЖ	%	0,6	0,6	0,2	0,1		0,1	0,1			
		млн.сўм	10 125	10 125	3 981	1 382		2 386	2 376			
3.	"Ферганаазот" АЖ	%	1,8	0,8		0,7		0,0	0,1	1,0		1,0
		млн.сўм	24 907	10 996		9 075			1 921	13 911		13 911
4.	"Аммофос-Максам" АЖ	%	2,7	2,7	0,2	2,5			0	0,1		0,1
		млн.сўм	25 365	24 798	1 411	23 387			0	567,3		567
5.	"Дехканабадский калийный завод" АЖ	%	1,1	1,0	0,01				1,0	0,02		0,02
		млн.сўм	5 429	5 331	70				5 261	98		98
6.	"Кунградский содовый завод" МЧЖ	%	1,4	1,4	0,03	0,03			1,4			
		млн.сўм	5 281	5 281	105	126			5 050,0			

Инвестиция дастурига киритилган лойиҳаларни амалга ошириш, маҳаллийлаштириш дастури ҳамда 2021 йилга мўлжалланган касаначиликни ривожлантириш дастури орқали яратилган янги иш ўринлари ДАСТУРИ

№	Лойиҳа номи	Янги иш ўринлари яратиш дастури				
		Жами	шу жумладан			
			инвестиция дастури буйича	маҳаллийлаштириш дастури буйича	саноатни ривожлантириш дастури буйича	касачиликни ривожлантириш дастури буйича
1	“Навоиазот” АЖда карбамид-фармальдегид концентрати (КФК-85) ишлаб чиқаришни ташкил этиш	45	45			
2	"CENTRAL ASIA CHEMICAL" МЧЖ да лауретсульфат натрий (ЛСН), алкилбензолсульфон кислота (ЛАБСК) ва кирювиш қуқуни ишлаб чиқариш	70	70			
3	"Максам-Чирчик" АЖ да ванадий катализаторлар ишлаб чиқаришни ташкил этиш	10	10			
	ЖАМИ:	125	125			

"Ўзкимёсаноат" АЖ томонидан 2021 йилга режалаштирилган саноат маҳсулотлар ишлаб чиқариш

(МИНГ ТОННА)

Маҳсулот Номи	2020 йил амалда	2021 йилга режа	I чорак	II чорак	III чорак	IV чорак
Минерал ўғитлар (100% с.х.)да - жами:	1 180,8	1 454,8	296,0	393,3	392,7	372,8
азотли ўғитлар	859,2	1105,4	214,2	308,4	302,3	280,5
фосфат ўғитлари	111,6	133,4	33,3	35,7	33,6	30,8
калийли ўғитлар	210,0	216,0	48,5	49,1	56,8	61,5
Кам зичликдаги аммиакли селитра	63,2	60,0	15,0	15,0	15,0	15,0
ХМД	3,6	3,5	0,0	1,2	1,4	1,0
Натрий нитрат	4,8	4,5	1,2	1,3	1,3	0,8
Натрий бикарбонат	1,9	2,4	0,3	0,8	0,8	0,5
Натрий цианиди	37,2	38,0	9,4	9,5	9,6	9,6
ПВХ (поливинилхлорид)	48,7	90,0	22,2	22,4	22,7	22,7
Натрий гидроксиди 32%	55,4	87,5	21,4	21,8	22,1	22,3
Кальцийланган сода	185,3	200,0	47,0	54,0	43,9	55,2
Автомобил шиналари (минг. дона)	417,4	1600,0	17,2	348,6	564,8	669,4
Қишлоқ хўжалик шиналари (минг. дона)	2,1	30,0	0,0	6,7	10,0	13,3
Конвейер лентаси (минг.п.м.)	43,8	73,6	5,9	22,9	22,1	22,7

**"Ўзкимёсаноат" АЖ ижро аппаратини 2018-2021 йиллар давомида
МОЛИЯВИЙ НАТИЖАЛАРНИНГ ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ**

(минг. сўм)

Кўрсаткичлар номи	Сатр коди	2018 йил		2019 йил		2020 йил		2021 йил режа				
		режа	амалда	режа	амалда	режа	амалда	I чорак	I ярим йиллик	9 йолик	йиллик	
Маҳсулот (товар, иш ва хизмат) ларни сотишдан соф тушум	10											
Сотилган маҳсулот (товар, иш ва хизмат) ларнинг таннари	20											
Маҳсулот (товар, иш ва хизмат) ларни сотишнинг ялпи фойдаси (зарари) (сатр.010-020)	30											
Давр харажатлари, жами (сатр.050+060+070+080), шу жумладан:	40	18 878 947	17 903 898	28 919 648	27 187 182	60 872 023	55 511 248	7 213 581	26 416 765	52 589 475	94 540 516	
Сотиш харажатлари	50											
Маъмурий харажатлар	60	11 950 431	10 448 990	19 392 586	17 373 099	23 616 366	16 244 946	4 058 910	11 352 793	21 677 594	35 320 554	
Бошқа операцион харажатлар	70	6 928 516	7 454 908	9 527 062	9 814 082	37 255 658	39 266 302	3 154 672	15 063 973	30 911 881	59 219 962	
Ҳисобот даврининг солиқ солинадиган фойдадан келгусида чегириладиган харажатлари	80											
Асосий фаолиятнинг бошқа даромадлари	90	239 432	420 241	167 271	4 084 533	404 789	564 346	145 175	15 695 269	15 845 269	15 995 269	
Асосий фаолиятнинг фойдаси (зарари) (сатр. 030-040+090)	100	-18 639 515	-17 483 657	-28 752 377	-23 102 648	-60 467 234	-54 946 902	-7 068 406	-10 721 497	-36 744 207	-78 545 247	
Молиявий фаолиятнинг даромадлари, жами (сатр.120+130+140+150+160), шу жумладан:	110	22 201 636	36 802 178	55 144 464	60 411 887	84 493 964	104 039 281	1 699 886	73 621 479	82 924 991	126 590 521	
Дивидендлар шаклидаги даромадлар	120	22 006 023	36 703 151	55 117 229	58 439 554	79 461 546	96 592 640	264 827	69 660 420	78 463 332	121 628 212	
Фоизлар шаклидаги даромадлар	130							1 291 618	3 960 503	4 460 503	4 960 503	
Молиявий ижарадан даромадлар	140											
Валюта курси фарқидан даромадлар	150	195 613	99 026	27 235	1 972 333	2 164 748	1 635 340	143 442	556	1 156	1 806	
Молиявий фаолиятнинг бошқа даромадлари	160					2 867 670	5 811 301					
Молиявий фаолият бўйича харажатлар (сатр.180+190+200+210), шу жумладан:	170	57 569	113 484	21 963	11 963 086	19 504 769	8 341 451				260 000	
Фоизлар шаклидаги харажатлар	180					9 500 000	7 477 931				260 000	
Молиявий ижара бўйича фоизлар шаклидаги харажатлар	190											
Валюта курси фарқидан зарарлар	200	57 569	113 484	21 963	11 963 086	10 004 769	863 520					
Молиявий фаолият бўйича бошқа харажатлар	210											
Умумхўжалик фаолиятининг фойдаси (зарари) (сатр.100+110-170)	220	3 504 552	19 205 037	26 370 124	25 346 153	4 521 961	40 750 929	-5 368 520	62 899 983	46 180 785	47 785 274	
Фавқулддаги фойда ва зарарлар	230											
Фойда солиғини тўлагунга қадар фойда (зарар) (сатр.220+/-230)	240	3 504 552	19 205 037	26 370 124	25 346 153	4 521 961	40 750 929	-5 368 520	62 899 983	46 180 785	47 785 274	
Фойда солиғи	250											
Налог на сверприбыль	251											
Фойдадан бошқа солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар	260											
Ҳисобот даврининг соф фойдаси (зарари) (сатр.240-250-260)	270	3 504 552	19 205 037	26 370 124	25 346 153	4 521 961	40 750 929	-5 368 520	62 899 983	46 180 785	47 785 274	

**"Ўзкимёсаноат" АЖ ижро аппарати бўйича
2021 йилга молиявий натижалар режаси**

(минг. сум)

№	Кўрсаткичлар номи	2020 йил		2021 йилга режа	шу жумладан чораклар бўйича:		
		режа	амалда		I ярим йиллик	3 чорак	4 чорак
1	Давр харажатлари	60 872 023	55 511 248	94 540 516	26 416 765	26 172 710	41 951 040
	- Маъмурий харажатлар	23 616 366	16 244 946	35 320 554	11 352 793	10 324 802	13 642 959
	- Бошқа операцион харажатлар	37 255 658	39 266 302	59 219 962	15 063 973	15 847 908	28 308 081
2	Асосий фаолиятдан олинadиган бошқа даромадлар	404 789	564 346	15 995 269	15 695 269	150 000	150 000
3	Асосий фаолиятдан олинган фойда (зарар)	-60 467 234	-54 946 902	-78 545 247	-10 721 497	-26 022 710	-41 801 040
4	Молиявий фаолиятдан олинган даромад	84 493 964	104 039 281	126 590 521	73 621 479	9 303 512	43 665 530
	- дивидендлар шаклидаги даромадлар	79 461 546	96 592 640	121 628 212	69 660 420	8 802 912	43 164 880
	- валюта курси фарқидан даромадлар	2 164 748	1 635 340	1 806	556	600	650
5	- бошқа даромадлар (фоизлар)	2 867 670	5 811 301	4 960 503	3 960 503	500 000	500 000
6	Молиявий фаолиятдан боғлиқ харажатлар	19 504 769	8 341 451	260 000	0	0	260 000
	- фоизлар шаклидаги харажатлар	9 500 000	7 477 931	260 000	0	0	260 000
	- валюта курси фарқидан зарарлар	10 004 769	863 520	0	0	0	0
7	Умумхўжалик фаолиятининг фойдаси (зарари)	4 521 961	40 750 929	47 785 274	62 899 983	-16 719 198	1 604 490
8	Солиқлардан олдинги молиявий натижа	4 521 961	40 750 929	47 785 274	62 899 983	-16 719 198	1 604 490
9	Даромад солиғи	0	0	0	0	0	0
10	Бошқа солиқлар	0	0	0	0	0	0
11	Соф фойда	4 521 961	40 750 929	47 785 274	62 899 983	-16 719 198	1 604 490

"Ўзкимёсаноат" АЖнинг ижро аппарати фаолияти самарадорлиги муҳим кўрсаткичлари

№	Кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	2021 йилга, режа			
			1 чорак	1 ярим йиллиги	9 ой	йил
I. Асосий кўрсаткичлари (ижро аппарати бўйича)						
1	Активлар рентабеллиги	коэффициент	-5 525 587	62 899 983	46 180 785	47 785 274
2	Абсолют ликвидлик коэффициенти	коэффициент	-0,003	0,029	0,022	0,022
3	Молиявий барқарорлик коэффициенти	коэффициент	14,30	6,83	4,92	3,52
4	Тўлов қобилияти коэффициенти	коэффициент	229,84	94,66	72,68	46,55
II. Қўшимча кўрсаткичлари						
	Ижро аппарати кўрсаткичлари					
1	Абсолют ликвидлик коэффициенти	коэффициент	4,06	2,12	1,13	0,78
2	Коррупцияга қарши мувофиқлик тизимини ривожлантириш (режалаштирилган тадбирларни амалга ошириш)	%	0	0	0	100
	Саноат кўрсаткичлари					
3	Ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати	%	105,8	110,3	118,3	126,9
4	Инвестицияларни ўзлаштириш	млн. долл	30,9	68,3	128,7	281,4
5	Экспорт ҳажми	млн. долл	38,5	80,9	167,1	256,9
6	Маҳаллийлаштириш дастури бўйича ишлаб чиқариш	млрд. сум	312,5	664,4	1082	1467,1
7	Соф фойда	млрд. сум	-50,8	491,5	773,0	808,2
8	Маҳсулотларни сотишдан рентабеллик, %	%	-2,0	15,6	16,6	13,3

Изоҳ: Ҳукумат томонидан қабул қилинган қарорларга биноан кўрсаткичларга ўзгартиришлар киритиш мумкин

2021 йил учун "Ўзкимёсаноат" АЖ бошқаруви раиси ўринбосарларининг иш самарадорлигини баҳолаш кўрсаткичлари (KPI)

(Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2021 йил 28 июлдаги 467-сон қарорининг 11-иловага мувофиқ)

Т/р	Асосий кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	2021 йил, режа	
			III чорак	IV чорак
I. Бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари <i>(ишлаб чиқариш, маҳаллийлаштириш, саноат ва ахборот технологиялари соҳасида кооперацион алоқаларни кенгайтириш масалалари)</i>				
1	Товар маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми	млрд. сўм	2 542,7	2 401,7
2	Ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръати	фоиз	121,5	134,4
3	Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш ҳажми (соф ҳолда), шу жумладан:	минг тонна	392,7	372,9
	азотли	минг тонна	302,3	280,5
	фосфорли	минг тонна	33,6	30,8
	калийли	минг тонна	56,8	61,5
4	Ишга туширилган лойиҳалар ҳисобига ишлаб чиқариладиган янги турдаги маҳсулотлар сони ва ҳажми	та	3	4
		млрд. сўм	20,9	56,8
5	Маҳаллийлаштириш дастури доирасида ишлаб чиқариладиган маҳсулот турлари ва ҳажми	та	26	26
		млрд. сўм	417,6	385,1
6	Импорт ҳажмини қисқартириш, жумладан:	млн.долл	18,2	17,6
	маҳаллийлаштириш ҳисобига	млн.долл	16,7	16,1
	тармоқлараро саноат кооперацияси ҳисобига	млн.долл	1,5	1,5
7	Ўқилғи-энергия ресурсларини тежаш ҳажми, жумладан:	тонна ш.ё.ҳ.	27 605	27 625
	табiiй газ бўйича	минг куб метр	3 814	3 121
	электр энергияси бўйича	минг кВт соат	188 463	195 163
8	"Ijro.gov.uz" ижро интизоми идоралараро ягона электрон тизими орқали топшириқ ва вазифалар ижросининг таъминланиши	фоиз	100	100

Т/р	Асосий кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	2021 йил, режа	
			III чорақ	IV чорақ
II. Бошқаруви раисининг ўринбосари (иқтисодиёт ва молия масалалари)				
1	Маҳсулотларни сотишдан соф тушум суммаси	млрд. сўм	2 357	2 070
2	Минерал ўғитларни биржа савдоларига қўйиш ҳажми (физик ҳажмда)	минг тонна	540,2	482,8
3	Айланувчанлик коэффициенти:			
	- дебитор қарздорлик	кун	90	90
	- кредитор қарздорлик	кун	90	90
4	Маҳсулотларни сотишдан рентабеллик даражаси ва соф фойда миқдори	фоиз	12	8
		млрд. сўм	231,9	118,5
5	Таннарх ва ишлаб чиқариш харажатларини қисқартириш	фоиз	1,6	1,5
		млрд. сўм	143,8	144,2
6	Бюджетга тўловлар прогнозини бажарилиши	фоиз	100	100
7	Ташқи қарзларни қайтариш графиклари бўйича тўловлар суммаси.	млрд. сўм	855,3	
8	Молиявий ҳисоботларни ҳалқаро стандартлари бўйича аудитдан ўтказиш.	корхона сони	-	4
9	"Ijgo.gov.uz" ижро интизоми идоралараро ягона электрон тизими орқали топшириқ ва вазифалар ижросининг таъминланиши	фоиз	100	100
III. Бошқаруви раисининг ўринбосари (инвестициялар ва инновациялар масалалари)				
1	Барча манбалар ҳисобидан инвестицияларни ўзлаштириш ҳажми	млн.долл	60,4	152,7
2	Тўғридан-тўғри инвестицияларни ўзлаштириш ҳажми	млн.долл	51,9	126,5
3	Инвестиция дастури доирасида тайёрланадиган лойиҳаолди ҳужжатлари сони ва уларнинг қиймати	та	2	2
		млн.долл	100,0	950,0
	ишлаб чиқиш	та	2	2
		млн.долл	100,0	950,0

Т/р	Асосий кўрсаткичлар	Ўлчов бирлиги	2021 йил, режа	
			III чорак	IV чорак
	тасдиқлаш	та	2	2
		млн.долл	100,0	950,0
4	Кўшма корхоналар ташкил этиш ва хусусийлаштириш орқали жалб қилинадиган инвесторлар сони	та	1	2
5	Инвестиция дастурига асосан ишга тушириладиган лойиҳалар қиймати, сони ва яратиладиган иш ўринлари	млн.долл	14,6	11,9
		та	2	4
		нафар	74	71
6	Технологик кластерлар негизида амалга ошириладиган инвестиция лойиҳалари доирасида:			
	молиявий манбалари аниқланадиган лойиҳалар умумий сони ва қиймати	та	2	10
		млн.долл	21,8	1 856,8
	ишлаб чиқилмайдиган лойиҳаолди ҳужжатлар умумий сони ва қиймати	та	5	10
		млн.долл	222,6	2 140,0
	тасдиқланадиган лойиҳаолди ҳужжатлар умумий сони ва қиймати	та	-	8
		млн.долл	-	1 202,6
7	“Ijro.gov.uz” ижро интизоми идоралараро ягона электрон тизими орқали топшириқ ва вазифалар ижросининг таъминланиши	фоиз	100	100